

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVA

**ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT
NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE
NATIONAL AUDIT OFFICE**

Br. Dokumenta: 21.11.1-2016-08

**IZVEŠTAJ REVIZIJE
O GODIŠNJEM FINANSIJSKOM IZVEŠTAJU
MINISTARSTVA ZDRAVSTVA
ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31 DECEMBROM 2016**

Priština, Juni 2017

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosova je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da doprinesemo zdravom finansijskom upravljanju u javnoj upravi. Mi obavljamo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije u javnom sektoru i sa najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu odgovornost javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenju javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizor je odlučio o revizorskom mišljenju o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Ministarstva Zdravlja, u konsultaciji sa Pomoćnikom Generalnog Revizora Valbon Bytyçi koji je nadgledao reviziju.

Izveštaj i izdato mišljenje su rezultat revizije izvršene od strane Vođe tima Sabile Musa, i članova tima Ylber Sadiku i Fjola Bakali-Sadiku, pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije Bujar Bajraktari.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	6
2 Upravljanje.....	10
3 Finansijsko upravljanje i kontrola	14
Dodatak I: Pristup i metodologija revizije	33
Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR.....	34
Dodatak III: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine.....	36
Dodatak IV: Pismo potvrđivanja	42

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu sa revizije Godišnjeg finansijskog izveštaja Ministarstva Zdravstva za 2016 godinu – koji određuje Mišljenje koje je dato od strane Generalnog Revizora. Pregled finansijskih izveštaja za 2016 godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije. Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Planu Revizije, od datuma 20/10/2016.

Naša revizija se fokusira na (detaljno je prikazano u Dodatku 1):

Nivo rada obavljenog od strane Nacionalne Kancelarije Revizije za završetak revizije za 2016 godinu, direktno odražava kvalitet unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta Ministarstva Zdravstva.

Mišljenje Generalnog Revizora

Ne modifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja

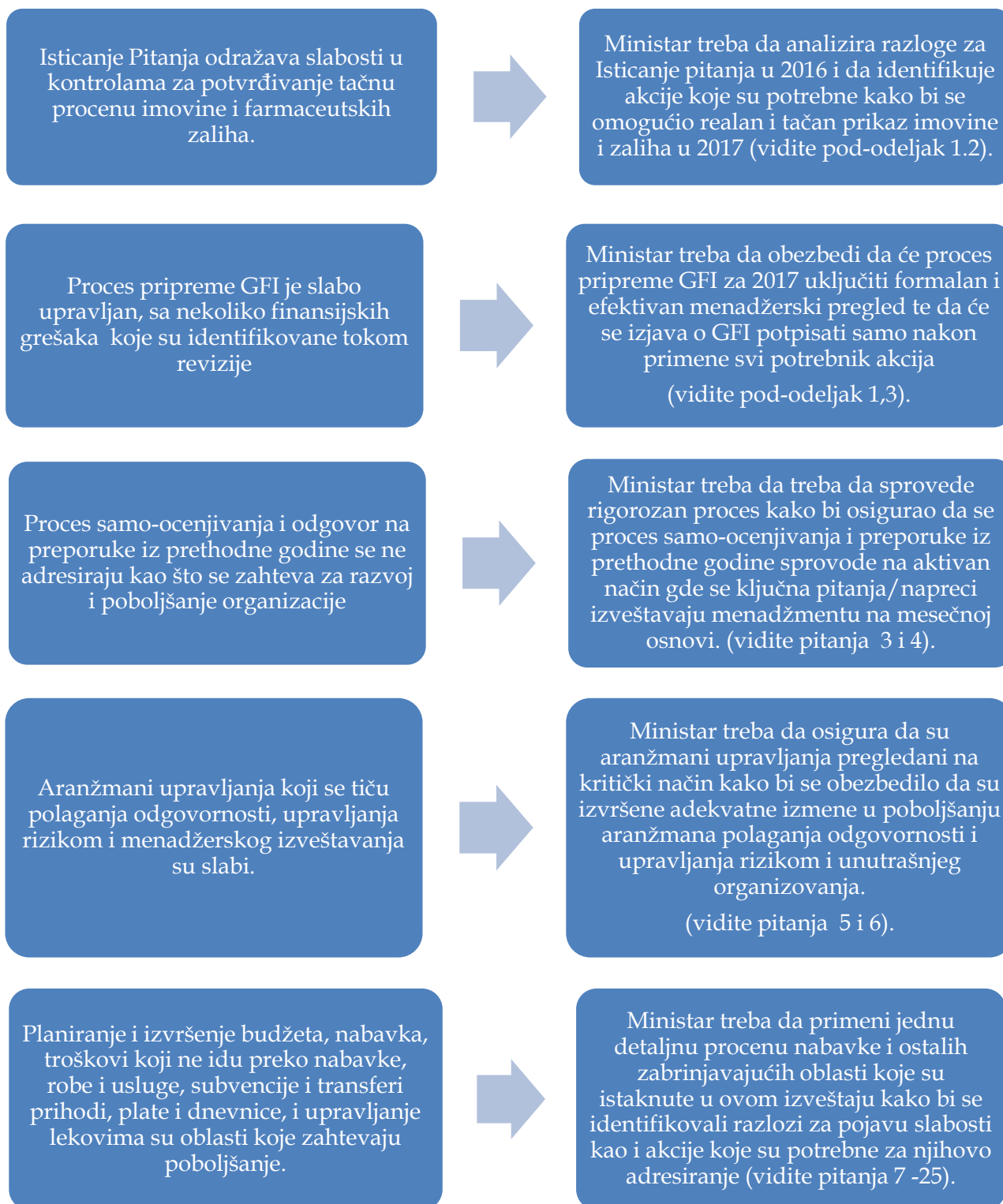
Godišnji finansijski izveštaji *predstavljaju objektivnu i istinit prikaz* u svim materijalnim aspektima.

Mi ipak skrećemo pažnju na činjenicu da informacije koje su prikazane u vezi sa imovinom i sa farmaceutskim zalihama nisu bile tačne.

Za detaljnije, vidite Odeljak 1.2 ovog Izveštaja.

Dodatak II, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

Zahvaljujemo Ministra i njegovo osoblje na saradnji tokom revizorskog procesa.

Glavni zaključci i preporuke:**Odgovor Ministra- revizija 2016**

Ministar je uzeo u obzir i složio se sa detaljnim nalazima i zaključcima kao i obavezao se da će adresirati date preporuke.

1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usklađenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-a. Mi takođe uzimamo u obzir izjavu koja je data od strane Glavnog Administrativnog Službenika i Glavnog Finansijskog Službenika, kada se GFI dostavlja Ministarstvu Finansija (MF).

Izjava o predstavljanju GFI uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi usklađenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-a. Ove tvrdnje imaju za cilj da pružaju sigurnost Vladi da su pružene sve relevantne informacije radi osiguranja da se može preduzeti jedna sveobuhvatna revizija.

1.1 Revizorsko Mišljenje

Ne-modifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja

Revidirali smo GFI-je Ministarstva Zdravstva za godinu završno sa 31 Decembrom 2016, koji uključuju izveštaj prijema i isplata u gotovom novcu, izveštaj o izvršenju budžeta kao i objašnjavajuće beleške finansijskih izveštaja.

Prema našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji za godinu završno sa 31 decembrom 2016, predstavljaju pravilan i tačan prikaz u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor (računovodstva gotovog novca), Zakonom br. 03/L-48 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima izmenjen i dopunjen Zakonom br. 03/L-221, Zakonom br. 04/L-116 i Zakonom br. 04/L-194, i Pravilnikom MF, Br. 01/2017 o Godišnjem Finansijskom Izveštavanju Budžetskih Organizacija.

Osnova za Mišljenje

Izvršili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše mišljenje.

Isticanje pitanja

Skrećemo vam pažnju na činjenicu da informacije koje su prikazane u vezi sa imovinom i sa farmaceutskim zalihama nisu bile tačne. To se desilo jer:

- MZ nije vodila imovinske registre u skladu sa zakonodavstvom koje je na snazi te je kao posledica toga, kupovina uređaja i izgradnje koje su finansirane za druge budžetske organizacije u iznosu od 3,220,848€¹ nisu upisane kao tekuće investicije:
- Imovine koje su kupljene tokom 2016 godine od strane Kosovske Agencije za Lekove i Medicinska Sredstva (KALMS) u iznosu od 101,180€, kao i renoviranje za podelu prostorija u zgradi Nacionalnog Centra za Transfuziju Krvi (NCTK) u iznosu od 3,626€ nisu upisane na imovinskom registru;
- Vrednost ne kapitalne imovine (ispod 1,000€), koja je predstavljena na GFI, potcenjena je za 43,846€, kao posledica ne upisivanja imovine na sistemu e-imbina (pogledajte detaljnije pitanje 24); i
- Nisu uopšte prikazane informacije u vezi sa zalihama lekova sa esencijalne liste, jer Agencija za Zdravstveno Finansiranje (AZF) nije uspeła da obezbedi informacije u vezi sa stanjem snabdevanja lekovima. Informacije o farmaceutskim zalihama primarnog zdravstva su obezbeđena samo nakon predaje korigovanih GFI-a, ali pritom nije bilo informacija u vezi sa primarnim i tercijarnim zdravstvom jer se ne vrši praćenje i poravnanja sa Univerzitetske Bolničke i Kliničke Službe Kosova (UBKSK).

Odgovornost Menadžmenta i osoba koje su odgovorne za Upravljanje i GFI

Generalni Sekretar MZ je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje Finansijskih Izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva na Javnom Sektoru – Modifikovanog Finansijskog Izveštavanja na osnovu Računovodstva Gotovog Novca te je odgovoran za unutrašnje kontrole koje menadžment ocenjuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koje su uzrokovane usred prevare ili greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima izmenjen i dopunjen Zakonom br. 03/L-221, Zakonom br. 04/L-116 i Zakonom br. 04/L-194.

Ministar i Generalni Sekretar su odgovorni za obezbeđivanje nadgledanja procesa finansijskog izveštavanja SKKN.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i

¹ Izgradnju CPM u naselju Bair u Mitrovici u vrednosti od 70,000€; Izgradnju klinike urgentne medicine u UKCK u vrednosti od 1,689,070€; Kupovina opreme za Kliniku endokrinologije u UKCK u vrednosti od 14,400€, biohemijski aparat za GCPM u Obiliću u vrednosti od 14,900 evra kao i 2 stomatološke stolice u vrednosti od 17,400€ u okviru projekta "Podrška RAE zajednice"; Snabdevanje vozilom hitne pomoći i ostalim vozilima u vrednosti od 226,830 evra; Snabdevanje medicinskom opremom za GCPM u Podujevu u vrednosti od 62,000€; medicinska oprema za regionalne bolnice od pozajmice u vrednosti od 1,097,328€; kao i medicinska oprema koja uključuje 2 stomatološke stolice, 7 defibrilatora i jedan zubni rentgen aparat koji su kupljeni za centre zatvorskih usluga u vrednosti od 28,920€.

izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja.

Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Materijalno pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, ona individualno ili u grupi mogu da utiču na odluke korisnika koje se donose na osnovu ovih GFI.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI bilo da se ona pojavljuju usled prevare ili greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske postupke koje su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu prezentacije finansijskih izveštaja.

1.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostalim zahtevima za izveštavanje

Zahteva se da MZ izveštava u skladu sa određenim okvirom izveštavanja i sa ostalim zahtevima za izveštavanje. Mi smo uzeli u obzir:

- Usklađenost sa Pravilnikom MF. Br. 01/2017 o Godišnjem Izveštavanju od Budžetskih Organizacija;
- Zahteve ZUJFO br. 03/L-048 , izmenjen i dopunjen Zakonom br. 03/L-221, Zakonom br. 04/L-116 i Zakonom br. 04/L-194;
- Usklađenost sa Finansijskim Pravilom br. 01/2013;
- Usklađenost sa Finansijskim Pravilom br. 02/2013;
- Akcioni plan za adresiranje preporuka;
- Zahteve Procedura za Finansijsko Upravljanje i Kontrole (FUK).
- Devetomesečne finansijske izveštaje; i
- Završni plan nabavke.

U kontekstu GFI-a, nemamo materijalnih pitanja za pokretanje. Pitanja koja su istaknuta na Memorandumu Revizije 20/12/2016 u vezi sa okvirom izveštavanja su adresirana od strane menadžmenta, međutim ipak postoji određeni broj grešaka:

- Iznos koji je predstavljen na GFI u vezi sa računima potraživanja je bio 252,620€. Međutim ovaj iznos je potcenjen za 209,969€ jer na njemu nisu uključeni računi potraživanja Inspektorata Zdravstva u iznosu od 120,620€, Farmaceutskog Inspektorata u iznosu od 18,000€, i računi potraživanja Nacionalnog Instituta za Javno Zdravlje u iznosu od 71,349€, koji pripadaju periodu pre 2016 godine;
- Iznos koji je prikazan na GFI u vezi sa neizmirenim obavezama iznosi 2,501,287€, sa ovoga iznosa 2,023,253€ su neizmirene obaveze za snabdevanje lekovima sa kategorije roba i usluga koje su pod upravljanjem AFZ. Međutim, mi nismo bili u stanju da dobijemo sigurnost da je prikazani iznos obaveza tačan jer su u ovom iznosu uključena još četiri (4) računa iz januara 2017 god, (u iznosu od 281,052€), i pet (5) računa iz 2015 godine (u iznosu od 257,775€);
- Vrednost zaliha lekova nije uopšte prikazana na GFI, jer su kasnile informacije od relevantnog departmana; i
- Na GFI nisu prikazane informacije u vezi sa imovinom koja je kupljena ili koja je izgrađena za ostale budžetske organizacije.

Imajući u vidu ono što je gore navedeno, izjava koja je data od strane Glavnog Administrativnog i Finansijskog Službenika prilikom dostavljanja nacrt GFI-a Ministarstvu Finansija, se može smatrati tačnom, iako postoje greške koje nisu uticale na modifikovanje revizorskog mišljenja.

U kontekstu ostalih zahteva za spoljno izveštavanje, nemamo pitanja za pokretanje.

1.3 Preporuke za prvi deo izveštaja

Za gore navedeno pitanje, dajemo preporuke na sledeći način:

Preporuka 1 Ministar treba da obezbedi da je izvršena detaljan analiza pitanja koja su pokrenuta kod Isticanja Pitanja kako bi se utvrdili razlozi njihove pojave. Trebaju se preduzeti akcije za sistematsko adresiranje razloga kako bi se obezbedilo tačno upisivanje i procena kapitalne imovine. Ne finansijske imovine koje su kupljene/izgrađene za druge budžetske organizacije trebaju se do završetka procedura predaje i prenosa vlasništva upisati na kategoriji tekućih investicija. AFZ treba da vodi evidencije i da izvrši poravnanja sa UBKSK vezano za snabdevanje lekovima i medicinskim materijalom. Iznos završnih bilansa zaliha se treba prikazati na GFI;

Preporuka 2 Ministar treba da obezbedi da su postavljeni efektivni procesi da bi se potvrdilo da plan izrade GFI-a za 2017 godinu adresira sva pitanja koja se tiču usklađenosti. Ovaj plan treba da uključujući i pregled nacrt GFI od strane menadžmenta, sa posebnim fokusom na oblastima sa visokim rizikom i onima gde su identifikovane greške. Izjava od strane Glavnog Administrativnog i Finansijskog Službenika se ne treba dostaviti osim ako su prema nacrt GFI primenjene sve potrebne kontrole.

2 Upravljanje

Uvod

Efektivni aranžmani upravljanja su ključni za MZ kako bi na uspešan način upravljao izazovima sa kojima se suočava i za obezbeđivanje pružanja boljih usluga u korist poreskih obveznika i ostalih korisnika usluga.

Ključno sredstvo u podršci efektivnog upravljanja je i sprovođenje preporuka revizije jer to pokazuje da menadžment pokušava da razvije postojeće procese i kontrole. Na sličan način i upitnik samo-ocenjivanja obezbeđuje jedan okvir za razvoj proširenih aranžmana upravljanja. Vrlo je važno da su odgovori koji su dati potkrepljeni relevantnim dokazima.

Drugi deo pregleda aranžmana upravljanja odražava pregled:

- oblasti aranžmana upravljanja u kojima su potrebna važna poboljšanja i tamo gde mi verujemo da naše preporuke mogu generisati pozitivna poboljšanja uključujući i sistem unutrašnje revizije; i
- oblasti finansijskog upravljanja i kontrole koja su identifikovana preko našeg revizorskog rada uključujući i specifičan rad koji je usmeren ka pitanjima usklađenosti sa ključnim sistemima prihoda i rashoda (ove oblasti su razmotrene u 3 poglavlju ovog Izveštaja).

Opšti zaključak o upravljanju

Iako je MZ izvršilo neka poboljšanja u upravljanju, još uvek postoji određeni broj oblasti u kojim su potrebna važna poboljšanja a posebno u vezi sa polaganjem odgovornosti, upravljanjem rizikom, unutrašnjim organizovanjem i razjašnjenjem odgovornosti između Ministarstva Zdravlja i UBKSK. Upitnik samo-ocenjivanja koji je popunjen od strane MZ, odražava ovo stanje samo delimično, uz nekoliko pozitivnih komentara o postojećim aranžmanima koji se ne zasnivaju na dovoljnim dokazima. Ostali aranžmani koji bi podržali razvoj upravljanja kao što je efektivan odgovor na preporuke revizije kao i delovanje jednog visoko kvalitetnog sistema unutrašnje revizije su uspostavljeni i objašnjenja su data u nastavku ovog izveštaja

MZ je učinila napore za adresiranje preporuka iz prethodne godine, prilikom čega je i pripremljen izveštaj o sprovođenju preporuka, gde su utvrđeni vremenski rokovi i nosioci aktivnosti. Međutim jedan deo preporuka je ipak samo delimično sproveden, jer nije formalno praćeno sprovođenje ovog plana. Sprovođenje preporuka koje su date od Generalnog Revizora (GR) još uvek ostaje kao izazov.

Unutrašnja revizije je dala jasan prikaz o nivou sigurnosti unutrašnjih kontrola i dala je preporuke za njihovo poboljšanje.

2.1 Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine

Naš izveštaj revizije za GFI-a MZ za 2015 godinu, rezultirao je sa 25 preporuke. MZ je izradilo Akcioni Plan gde se predstavlja način kako će se adresirati sve preporuke. Međutim ovaj plan nije podržan potvrdnim procesom gde bi se sprovođenje preporuka formalno pratilo.

Do kraja naše revizije za 2016 godinu, sprovedena je samo jedna (1) preporuke; jedanaest (11) su u procesu sprovođenja a trinaest (13) nisu još uvek adresirane. Za detaljniji opis preporuka i kako su one adresirane pogledajte Dodatak III.

Pitanje 3 - Nizak nivo sprovođenja preporuka iz prethodne godine- Visoki Prioritet

Nalaz Sproveden je samo jedan mali deo preporuka iz prethodne godine jer MZ nije primenilo neki adekvatan proces za upravljanje i nadgledanje načina sprovođenja preporuka GR-a.

Rizik Ne sprovođenje preporuka GR-a je uticao na tome da se ponavljaju kontinuirane slabosti unutrašnjih kontrola u ključnim finansijskim sistemima kao što su upravljanje imovinom, isplate za lekare u specijalizaciji, nadgledanje troškova za snabdevanje lekovima, plate i dnevnice i prihodi. To je uticalo da se ponovi veliki broj preporuka GR-a.

Preporuka 3 Ministar treba da obezbedi da je sproveden pregledani akcioni plan, koji jasno određuje rokove za sprovođenje preporuka datih od strane GR-a, sa identifikovanim odgovornim osobljem, sa početnim fokusom na najznačajnijim oblastima.

2.2 Upitnik samo-ocenjivanja komponenata FUK-e

MF je izradilo jednu detaljnu listu samo-ocenjivanja za podržavanje efektivnih aranžmana upravljanja. Mi smo testirali kvalitet upitnika samo-ocenjivanja, ocenjujući po jedno ključno pitanje u svakoj komponenti. Mi smo ispod sumirali naše nalaze za MZ i naš rad u svim revizijama će se sažeti u konsolidovanom Godišnjem Izveštaju Revizije..

Pitanje 4 - Upitnik samo-ocenjivanja - Visoki Prioritet

Nalaz Kao deo naše revizije, razmotrili smo ključna pitanja upitnika samo-ocenjivanja u vezi sa pet (5) njegovih komponenti. U vezi a razmotrenim pitanjima smo našli da je:

1. Upitnik samo-ocenjivanja koji je popunjen od MZ stvorio formalne i dokumentovane procedure procene i upravljanja rizikom. Međutim do kraja naše revizije još nije bila izvršena procena, nadzor i ažuriranje spiska rizika;
2. Efektivni procesi kao i sveobuhvatna razvojna strategija se smatraju postavljenim od strane MZ;
3. Upitnik samo-ocenjivanja ističe da MZ ima pravilnik o unutrašnjem organizovanju. Međutim ovaj pravilnik nije odgovarajući jer su se u poslednje dve godine desile neke promene i još nije usvojen jedan novi pravilnik i organizaciona struktura koja bi se prilagodila novim okolnostima, i
4. Veza plana nabavke i budžeta nije u potpunosti uspostavljena, jer je plan nabavke bio manjkav i isti nije uključio sve aktivnosti nabavke koje su preduzete tokom godine.

Rizik Slabi aranžmani upravljanja u vezi sa unutrašnjim organizovanjem i slaba harmonizacija plana nabavke sa budžetom utiču na slabljenje strateških i operativnih procesa i umanjuju kvalitet usluga koje se pružaju građanima preko neefikasnih i ne-efektivnih aktivnosti.

Preporuka 4 Ministar treba da obezbedi da je pregledan proces popunjavanja upitnika samo-ocenjivanja, i da je izvršeno adresiranje oblasti sa slabostima. Treba se primeniti jedan mehanizam za potvrđivanje tačnosti odgovora koji su dati u upitniku i za obezbeđivanje prateće dokumentacije.

2.3 Specifični pregledi upravljanja

Naš rad u posebnim poljima aranžmana upravljanja je zasnovan na planiranju revizije, uzimajući u obzir kontekst unutar kojeg deluje kao i izazove sa kojima se suočava MZ.

2.3.1 Menadžersko izveštavanje i odgovornost

MZ ima jedan određeni broj Izvršnih Agencija kao što su: KAMPO, Nacionalni Institut Javnog Zdravstva -NIJZ, AFZ, -NCTK, koje su obavezne da pripreme svoje GFI koji se pritom konsoliduju u GFI MZ-a. Da bi se osiguralo efektivno finansijsko upravljanje, potrebna je konsolidacija informacija kao i kvalitetno i blagovremeno izveštavanje od svih jedinica.

Preporuka

Nemamo preporuke u ovoj oblasti

2.4 Sistem unutrašnje revizije

Jedinica Unutrašnje Revizije (JUR) deluje sa tri (3) člana osoblja – Direktorom JUR i sa dva (2) revizora. Za obavljanje efektivne revizije potreban je sveobuhvatan program rada koji odražava finansijske i ostale rizike MZ-a i koji pruža dovoljnu sigurnost o efektivnosti unutrašnje kontrole. Uticaj proizvoda Unutrašnje Revizije treba da se presudi od važnosti koju menadžment pruža adresiranju preporuka kao i od podrške i izazova koji su pruženi od strane efektivnog Komiteta Revizije.

Pitanje 5 - Ne sprovođenje preporuka JUR – Visoki prioritet

Nalaz JUR je planirala da izvrši 14 redovnih revizija i jednu reviziju na zahtev. Plan za 2016 godinu je ostvaren 100%. Izveštaji su bili kvalitetni i adekvatno su bili dokazani a pokrili su aktivnosti koje su preduzete tokom 2015 i 2016 godine. Međutim, Jedinice koje su bile predmet revizije nisu u potpunosti sprovele preporuke koje su date od strane unutrašnje revizije;

Ovo odražava nedostatak pažnje Menadžmenta za priznavanje i maksimalno povećanje koristi koja se dobija od unutrašnje revizije ili pak za traženje sigurnosti za efektivno funkcionisanje unutrašnjih kontrola.

Rizik Ne adresiranje preporuka unutrašnje revizije utiče na ponavljanje identifikovanih slabosti u umanjuje mogućnost za poboljšanje procesa i sistema unutar ministarstva.

Preporuka 5 Ministar treba da obezbedi pregled akcija koje su preduzete od strane menadžmenta vezano za preporuke unutrašnje revizije. Trebaju se preduzeti dodatne akcije za obezbeđivanje potpunog sprovođenja preporuka JUR-e.

3 Finansijsko upravljanje i kontrola

Uvod

Naš rad o Finansijskom Upravljanju i Kontroli (FUK) izvan polja upravljanja koje su naglašene u drugom poglavlju, odražava detaljni rad koji je preduzet o sistemima prihoda i troškova u MZ. Kao deo toga mi razmatramo upravljanje budžetom, pitanja nabavke i ljudskih resursima kao i imovinu i obavezama.

Zaključak o finansijskom upravljanju i kontroli

Što se tiče MZ-a, izvršenje budžeta za Kapitalne Investicije ostaje glavna zabrinutost jer se troše sredstva za opremu i za izgradnje za ostale budžetske organizacije, međutim na imovinskim registrima nedostaju evidencije o njima, pogrešna klasifikacija za troškove jer su troškovi za održavanje i servisiranje tretirani kao kapitalne investicije a pritom nisu ispunjavali uslove za takvo tretiranje.

Ostale oblasti kod kojih je potrebno više poboljšanja su upravljanje subvencijama, upravljanje budžetom za lekove, upravljanje imovinom, plate i dnevnice, i upravljanje evidencijama u vezi sa приходima.

3.1 Planiranje i izvršenje budžeta

Mi smo razmotrili prikupljene prihode, izvore budžetskih fondova, kao i trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama. To je istaknuto na donjim tabelama:

Tabela 1. Sopstveni prihodi (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje	2014 Izvršenje
Sopstveni prihodi	2,410,000	2,410,000	4,923,661	3,432,782	3,045,358
Ukupno	2,410,000	2,410,000	4,923,661	3,432,782	3,045,358

Bilo je dozvoljeno da se ostvareni sopstveni prihodi u iznosu od 146,783€ potroše za potrebe MZ. Preostali prihodi su transferisani na Budžet Kosova. Ukupan iznos prikupljenih prihoda odražava stalno povećanje ostvarenja prihoda u poređenju sa prethodnim godinama.

Tabela 2. Izvori budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ²	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje	2014 Izvršenje
Izvori Fondova:	55,404,900	52,921,662	49,774,144	31,698,422	27,420,111
Finansiranje od Pozajmica	4,634,239	5,234,239	3,723,345	56,737	0
Grant Vlade -Budžet	50,770,661	46,190,635	45,671,695	31,390,978	26,752,800
Prenete iz prethodne godine ³		59,151	59,151	100	387,425
Sopstveni prihodi ⁴		146,783	529	10,149	48,878
Spoljne donacije		1,290,854	319,425	240,459	231,009

Završni budžet je u poređenju sa početnim budžetom smanjen za 2,483,238€. Ovo smanjenje je rezultat smanjenja Granta Vlade za 4,580,026€, nakon rebalansa budžeta i na osnovu odluka Vlade. Budžetu je u međuvremenu od pozajmica dodat iznos od 600,000€, 1,290,854€ sa spoljnih donacija kao i 205,934€ sa sopstvenih i prenetih prihoda.

MZ je tokom 2016 godine iskoristilo 94% završnog budžeta ili 49,774,144€, što u poređenju sa 2015 godinom pokazuje povećanje od 10%. U nastavku se daju objašnjenja o aktuelnom stanju.

Tabela 3. Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje	2014 Izvršenje
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama:	55,404,900	52,921,662	49,774,144	31,698,422	27,420,111
Plate i Dnevnice	8,722,755	8,090,868	7,940,750	7,652,757	6,918,642
Roba i Usluge	26,475,872	25,898,361	24,661,108	9,145,047	8,913,743
Komunalije	230,548	193,366	183,845	195,857	172,515
Subvencije i transferi	7,503,725	9,947,155	9,841,961	9,714,570	9,683,042
Kapitalne investicije	12,472,000	8,791,912	7,146,481	4,990,190	1,732,169

Objašnjenja o promenama u budžetskim kategorijama su data u nastavku:

- Završni budžet za plate i dnevnice je smanjen za 631,887€. Smanjenje se dogodilo rebalansom budžeta;
- Budžet za robe i usluge je smanjen za 577,511€. Sa ovoga iznosa 82,800€ je transferisano na budžet UBKSK zarad kapitalnih investicija. Preostali deo je smanjen kao rezultat rebalansa budžeta, zbog ne blagovremenog adresiranja zahteva za snabdevanje koje prosleđuje UBKSK.

² Završni Budžet - odobreni budžet od strane Skupštine koji je kasnije prilagođen od strane Ministarstva Finansija

³ Prijemi koje je entitet iskoristio za finansiranje sopstvenog budžeta.

⁴ Prijemi koji su korišćeni od strane entiteta za finansiranje sopstvenog budžeta.

-
- Budžet za komunalije je rebalansom budžeta smanjen za 37,182€;
 - Budžet za subvencije i transfere je povećan za 2,443,430€. Povećanje budžeta se desilo rebalansom budžeta kao i na kraju godine zbog zapošljavanja Specijalista i za njihovo usavršavanje, kao i za Medicinski tretman van Javnih Zdravstvenih Institucija (MTVJZI); i
 - Budžet za Kapitalne investicije je zbog kašnjenja u izvršenju projekata smanjen za 3,680,088€. To se može primetiti i sa dinamike rashoda gde je 74% rashoda nastalo u poslednjem tromesečju. Koncentrisanje rashoda u poslednjim mesecima povećavaju opasnost za neefikasno trošenje fondova, imajući u vidu da je fokus više usmeren ka postizanju zadovoljavajućeg nivoa troškova nego ka efektivnim rezultatima.
-

Pitanje 6 – Pogrešna klasifikacija troškova – Visoki prioritet

- Nalaz** Troškovi za održavanje i servisiranje medicinskih uređaja u NIJZ i NCTK su ostvareni sa kategorije kapitalnih investicija, to se desilo kao rezultat njihovog pogrešnog budžetiranja u ovoj kategoriji. Identifikovali smo takve troškove kod NIJZ u iznosu od 33,091€ i 11,220€ kod NCTK. Ova klasifikacija troškova je u suprotnosti sa Pravilnikom o klasifikaciji troškova i sa pravilnikom za upravljanje ne finansijskom imovinom.
- Rizik** Budžetiranje troškova po pogrešnim kategorijama utiče na nepravilno prikazivanje realnog stanja na finansijskim izveštajima uzrokujući tako potcenjivanje/precenjivanje određenih kategorija.
- Preporuka 6** Ministar i Direktori Jedinica u MZ treba da obezbede da se troškovi budžetiraju i ostvaruju u skladu sa adekvatnim ekonomskim kodovima koji su predviđeni prema zakonodavstvu koje je na snazi kako bi se omogućilo njihovo pravilno izveštavanje.

3.1.1 Prihodi

Prihodi koji su ostvareni od MZ tokom 2016 godine bili u iznosu od 4,923,661€. Ovi prihodi se tiču licenci za medicinske proizvode, banderole, ovlašćenja marketinga, participacije pacijenata, prihoda od specijalističkih ispita, sanitarnih knjižica, kazni koje su izrečene od strane Inspektorata Zdravstva.

Pitanje 7 – Upravljanje procesom prikupljanja i upisivanja prihoda– Visoki Prioritet

Nalaz U MZ još ni funkcionalizovan modul za prihode u Sistemu Zdravstvenog Informisanja (SZI), preko kojeg bi se evidentiralo ostvarivanje i izveštavanje prihoda. Poravnanja o upisanim prihodima od strane departmana unutra ministarstva se vrši svakog meseca sa Koordinatorom za prihode na nivou ministarstva koji onda vrši poravnanje sa Trezorom. Međutim, koordinator prihoda ne vodi analitički spisak prihoda za sve programe MZ. Analitičke podatke vode samo relevantni službenici po programima na kojima se ostvaruju prihodi.

Rizik Nepravilno upravljanje procesom prikupljanja i upisivanja prihoda može uzrokovati razlike tokom poravnanja unutar programa ministarstva koja bi se kao posledica toga odrazila i na redovnim poravnanjima sa Trezorom. Aktuelno vođenje informacija o prihodima ne koristeći modul prihoda na SZI može dovesti do grešaka kao i do donošenja odluka bez posedovanja tačnih informacija.

Preporuka 7 Ministar treba da obezbedi ispoštovanje zakonskih zahteva u vezi sa procesom – upravljanjem prihodima preko preduzimanja svim mera koje su potrebne kako bi podređene jedinice upisale prihode ne ISFUK-u. Treba se takođe raspravljati po pitanju fikcionalizacije modula prihoda u okviru SZI. To bi podržavalo prikupljanje i upravljanje informacijama u vezi sa prihodima.

3.1.2 Plate i dnevnice

Plate i dnevnice se isplaćuju preko centralizovanog sistema. Kontrole koje deluju na nivou MZ i podređenih jedinica se tiču potvrđivanja tačnosti i potpunosti isplata. Ovde se takođe uključuje i odobrenje nadoknada za dežurstva lekara koji su na specijalizaciji i ostale nadoknade.

Pitanje 8 - Nadoknada dežurstava lekara na specijalizaciji u suprotnosti sa AU- Visoki Prioritet

Nalaz Odlukom Ministra je izvršeno nadoknađivanje dežurstava koje su održali lekari koji su na redovnoj specijalizaciji koji se isplaćuju preko platnog spiska. Iznos koji je nadoknađen tokom 2016 godine za ovu kategoriju specijalizanata je bio 68,579€. Međutim, mi smo primetili da je ova odluka u suprotnosti sa Administrativnim Uputstvom za Specijalističko i Sub-specijalističko usavršavanje, prema kojem su tokom meseca obavezna najmanje dva (2) dežurstva kako bi se popunio program za koji se nadoknađuju specijalizanti. Obaveze koje proističu sa ovog AU a trebaju se ispuniti od specijalizanata su istaknute i na individualnim ugovorima koji su oni potpisali. Nadoknada je izvršena na osnovu sveobuhvatne mesečne liste održanih dežurstava koje je UKBSK prosledila MZ za isplatu. Međutim izveštaji koji su dostavljeni u vezi sa potvrđivanjem održanih dežurstava ne pružaju dovoljno dokaza jer su u najmanje pet (5) slučajeva nedostajali potpisi specijalizanata koji su dežurali.

Rizik Nadoknađivanje specijalizanata u suprotnosti sa primenljivim pravilnicima i u nedostatku relevantnih dokaza šteti budžetu ministarstva.

Preporuka 8 Ministar treba da obezbedi da će se pregledati odluka o nadoknadi dežurstava kako bi isti bio zasnovan i u skladu sa primenljivim zakonskim odredbama.

Pitanje 9 - Nadoknađivanje radnika koji nisu osoblje MZ - Srednji prioritet

Nalaz Na platnom spisku MZ se još uvek nalazi 24 lekara specijalista koji su zaposleni u UKBSK koja je od 2015 godine posebna budžetska organizacija. Nadoknade za ovu kategoriju su budžetirane u okviru programa za Specijalističko Usavršavanje.

Rizik Nadoknađivanje osoblja koje nije deo MZ rezultira sa neopravdanom potrošnjom budžeta i ima negativan uticaj na plan potrošnje preko onemogućavanja namene sredstava za druge ciljeve MZ.

Preporuka 9 Ministar zajedno sa Generalnim Direktorom UKBSK treba da razmotre mogućnost da se nadoknada za lekare specijaliste izvrši sa budžeta UKBSK a ne od Ministarstva.

Pitanje 10 - Nadoknađivanje bez dokumenata koji potvrđuju zaposlenost - Srednji prioritet

Nalaz Zaposlena na položaju načelnice jedinice za snabdevanje u farmaceutskom departmanu u MZ identifikovana je na platnom spisku u okviru centralne uprave MZ iako joj je istekao ugovor u aprilu 2013 -godine "Zakon o civilnoj službi" odnosno Član 96 i 97 jasno definišu uslove za zamenu ugovora o radu u Civilnoj službi sa aktima imenovanja na neodređeno vreme. Takva potvrda o zaposlenju se nije desila sa identifikovanim slučajem jer nije potpisan akt o imenovanju. Zaposlena se nadoknađuje sa 50% od plate kao rezultat suspenzije sudskog spora u aprilu 2014 godine.

Rizik Nadoknađivanje osoblja bez validnog ugovora/akta imenovanja je su suprotnosti sa zakonom i pravilima civilnih službenika i može rezultirati sa neregularnim isplatama i oštećenjem budžeta.

Preporuka 10 Ministar treba da obezbedi da svaka osoba koja prima platu u okviru MZ poseduje validan dokument koji potvrđuje radni odnos kao i kompletni dosije kao što se to predviđa pravnim okvirom.

Pitanje 11 - Pokrivanje ključnih položaja sa vršiocima dužnosti i sekundarnim radnim odnosom- Srednji prioritet

Nalaz Zakon o civilnoj službi Republike Kosova (Br. 03/L-149), odnosno Član 30.4, precizira da se vršilac dužnosti (VD) za popunjavanje slobodnog položaja u civilnoj službi ne može imenovati za duže od tri (3) meseci. Mi smo našli da se pet (5) rukovodećih položaja u MZ nastavljaju da se vode od VD prekoračujući tako dozvoljeni zakonski rok za popunjavanje ovih položaja u ovom obliku.

U NIJZ ima 14 rukovodećih položaja koji se vode po ugovorima za sekundarna radna mesta, jer osobe koji rade na ovim položajima dobijaju redovne plate u nekoj drugoj budžetskoj organizaciji.

Rizik VD za period duži od tri (3) meseci je u suprotnosti sa primenljivim zakonima i može da utiče na operativnoj performansi entiteta. Rukovodeći položaji sa sekundarnom platom takođe uzrokuju loše rezultate na radu jer se za vođenje rukovodećih položaja zahteva puno vremensko angažovanje.

Preporuka 11 Ministar i direktor NIJZ treba da obezbede da će se svi rukovodeći položaji vršiti sa punim radnim vremenom i sa redovnim radnim ugovorima. Svemu ovome treba da prethodi javni konkurs koji se obavlja u skladu sa pravilima koje su na snazi.

Pitanje 12 - Angažovanje osoblja za redovna radna mesta prema ugovorima za posebne usluge- Srednji prioritet

Nalaz MZ nastavlja da angažuje osoblje preko ugovora za posebne usluge, koji se angažuju bez redovnih procedura zapošljavanja. Prema podacima na GFI za 2016 godinu, MZ je prijavilo ukupno 28 slučajeva prema takvim ugovorima i među njima 12 pripadaju KAMPO. Oni se plaćaju sa roba i usluga a njihovo trajanje je premašilo rokove koji su dozvoljeni zakonom.

Rizik Angažovanje radnika ugovorima o posebnim uslugama izbegavajući otvorene procedure regrutovanja, minimizira konkurenciju i povećava rizik od angažovanja neadekvatnih lica u određenim pozicijama. Dok prekoračenje trajanja tih ugovora više od šest (6) meseci je u suprotnosti sa zakonskim odredbama.

Preporuka 12 Ministar treba da inicira sveobuhvatan pregled angažovanog osoblja ugovorima o posebnim uslugama da bi tačno odredio potrebe za osoblje kako bi se svi potrebni položaji ispunili redovnim osobljem preko otvorenog procesa regrutovanja.

Pitanje 13 - Prekoračenje broja osoblja u kabinetu Ministra - Srednji prioritet

Nalaz Prema pregledanom zakonu o budžetu, predviđeni broj zaposlenih u kabinetu Ministra bio je deset (10). MZ je znato prekoračilo ovaj odnosno udvostručilo je broj zaposlenih u kabinetu na 20 osoba.

Rizik Prekoračenje budžetiranog broja osoblja predstavlja ne efikasno planiranje potreba za osobljem i utiče na neracionalnu potrošnju budžeta.

Preporuka 13 Ministar treba da obezbedi da će se planiranje broja osoblja vršiti u skladu sa realnim potrebama da se neće prekoračiti planirani broj zaposlenih.

Pitanje 14 - Isplata odbora i komisija - Visoki prioritet

Nalaz MZ nastavlja na plaća svoje službenike za njihovo angažovanje po odborima i komisijama, ovo je u suprotnosti sa članom 80 ZUJFO. Isplate za odbore i komisije u MZ tokom 2016 godine (uključujući i decembar 2015) iznosile su 390,385€. I dalje se ponavlja učešće istih članova osoblja na više od jednom odboru i komisiji.

Rizik Isplate za odbore i komisije za specifične službenike su u suprotnosti sa zakonodavstvom na snazi jer se ne dozvoljava učestvovanje u više od jednog odbora ili komisije. To može dovesti do nepravilne isplate i eventualnu štetu na budžet. Osim toga angažovanje u odborima/komisijama tokom radnog vremena povećava rizik da građani ne vrše njihove dnevne obaveze kao rezultat angažovanja u ostalim zadacima

Preporuka 14 Ministar treba da inicira razvoj nove politike oko funkcionisanja odbora i komisija uz jasnu specifikaciju uputstava oko angažovanja, rada i nadoknade članova raznih odbora i komisije.

3.1.3 Robe i usluge, kao i komunalije

Završni budžet za robe i usluge, i komunalije tokom 2016 godine je bio 26,091,727€ (uključujući i komunalije). Sa tog iznosa je potrošeno 24,844,953€. Oko 85% budžeta za robe i usluge je potrošeno za snabdevanje lekovima i potrošnim materijalom sa esencijalne liste. Ostali troškovi se tiču troškova putovanja, komunalija, ugovornih usluga kontinuiranog zdravstvenog usavršavanje.

Pitanje 15 – Finansijska podrška sa kategorije roba i usluga – Srednji prioritet

Nalaz Prema zakonu o zdravlju, zdravstvene ustanove su dužne da omoguće kontinuirano stručno usavršavanje svojih zdravstvenih radnika. Primetili smo da je Ministarstvo, preko Odbora za kontinuirano zdravstveno usavršavanje finansijski podržala nekoliko zdravstvenih radnika UKBCK, za njihovo učešće na aktivnostima kontinuiranog zdravstvenog usavršavanja. Sredstva za ove aktivnosti su data sa kategorije roba i usluga. To se događa zbog lošeg budžetiranja ovih sredstava. Pored toga, korisnici nisu uvek zatvorili njihove avanse na vreme stvarajući velike iznose ne zatvorenih avansa.

Rizik Finansijska podrška sa kategorije roba i usluga utiče na prekomernu potrošnju u ovoj kategoriji kao i potcenjivanje kategorije subvencija. Kašnjenja u obrazloženju avansa povećavaju opasnost ne vraćanja neiskorišćenih sredstava.

Preporuka 15 Ministar treba da obezbedi da se finansijska podrška vrši u skladu sa pravilima trezora, te da su prema korisnicima koji nisu obrazložili troškove preduzete mere za gubitak prava za ponovnu aplikaciju. Treba se takođe zahtevati od UKBSK da se prema svim osobama koja nisu obrazložila troškove shodno pravilima primene skraćanja u platama za iznos ne iskorišćenih sredstava.

Pitanje 16 – Kašnjenje u adresiranju zahteva za snabdevanje lekovima - Visoki prioritet

Nalaz Snabdevanje lekovima je praćeno sledećim nedostacima:

- AFZ upravlja budžetom za snabdevanje lekovima, a zahtevi za snabdevanje se prosleđuju AFZ od UKBCK. Međutim treba naglasiti da smo u skoro svim testiranim uzorcima primetili da je bilo kašnjenja u adresiranju zahteva od strane AFZ kod ekonomskih operatera. U pet (5) slučajeva snabdevanje lekovima, zahtevi i nalog za kupovinu od strane AFZ su obavljani nakon prijema računa; i
- U sedam (7) slučajeva je bilo kašnjenja od ekonomskih operatera međutim nisu izračunate kazne za sve slućajeve jer su narudžbe za snabdevanje lekovima obavljene bez naloga za kupovinu.

Rizik Ne blagovremeno adresiranje zahteva i kašnjenje od strane ekonomskih operatera za snabdevanje lekovima, stvara poteškoće u radu UKBCK i umanjuje performansu zdravstvenih institucija. Kada se ne primenjuju kazne za kašnjenja koja su nastala onda to može rezultirati većim troškovima po ministarstvo.

Preporuka 16 Ministar treba da obezbedi da je preduzet jedan pregled procesa kako bi se utvrdili razlozi za kašnjenje u adresiranju zahteva za snabdevanje lekovima i da preduzme odgovarajuće mere za bolje upravljanje procesom snabdevanja lekovima i materijalom sa esencijalne liste.

3.1.4 Subvencije i transferi

Završni budžet za subvencije i transfere u 2016 godini iznosio je 9,947,155€. Sa ovoga iznosa je potrošeno 9,841,961€. Ovi troškovi se tiću MTVJZI, subvencionisanja specijalizanata - specijalističko usavršavanje i subvencionisanja udruženja/zdravstvenih profesionalaca za kontinuirano zdravstveno osposobljavanje (KZO). Aktuelne kontrole u vezi sa upravljanjem ovom oblašću troškova nisu zadovoljavajuće. Rezultati testiranja su rezultirali nepoštovanjem finansijskih pravila i nepoštovanjem regulatornih zahteva kod MTVJZI, slabim nadgledanjem specijalističkog usavršavanja kao i ne izveštavanjem od strane udruženja/zdravstvenih profesionalaca za KZO, vezano za potrošnju sredstva koja su dobijena od strane ministarstva.

Pitanje 17 - Nepravilno tretiranje aplikacija za MTVJZI - Srednji prioritet**Nalaz**

Naš pregled uzoraka u oblasti MTVJZI je istakao sledeće slabosti:

- **Ne razmatranje aplikacija prema redosledu prijema:** - Prema Administrativnom Uputstvu 10/2013 koje je izmenjeno i dopunjeno AU o MTVJZI br. 3/2016, zahtevi pacijenata se trebaju razmotriti prema datumu njihovog prijema. Međutim mi smo ipak identifikovali da se njihovo razmatranje ne obavlja uvek prema redosledu. Iako je bilo još ne razmotrenih zahteva Izvršni Odbor je primio i odobrio druge predmete. Dok je vreme razmatranja i izvršenja nekih predmeta bilo manje od jednog meseca, za neke druge je ovaj period bio duži od jedne (1) godine. Kašnjenja su uglavnom nastala kod Izvršnog odbora jer kod prijema i razmatranja od strane MTVJZI i komisije za medicinsku procenu nije bilo kašnjenja.
- Priljene aplikacije u suprotnosti sa zahtevima AU 10/2013 koje je izmenjeno i dopunjeno AU 03/2016 - Kancelarija za MTVJZI je kod osam (8) slučajeva prosledila za razmatranje aplikacije kod kojih su nedostajale profakture, to je u suprotnosti sa zahtevima uputstva. Takođe i kod dva (2) subvencionisana slučajeva u ukupnoj vrednosti od 60,000€, izveštaj konzilijumske komisije je bilo potpisan samo od dva (2) lekara, a prema AU 10/2013 izveštaj se treba potpisati od strane tri (3) lekara. Nije bilo nikakvog objašnjenja zašto su se desila ova nepoštovanja zakonskih odredaba.
- **Regulativne odredbe nisu poštovane i kod nekih drugih slučajeva kao što su: jedan pacijent je nadoknađen sa 100% profakture u iznosu od 7,850€, a prema administrativnom uputstvu trebalo bi da se subvencionise sa 70% profakture ili sa 5,495€; kod drugog primera iako je to bilo dozvoljeno slučaj nije nadoknađen sa 100% vrednosti profakture; kod osam (8) slučajeva su medicinski tretmani nadoknađeni čak i pre završetka administrativnih procedura za aplikaciju, što je u suprotnosti za zahtevima administrativnog uputstva.**

Rizik

Pomenuta slabosti utiču na efektivnost upravljanja subvencijama. Prijem i razmatranje aplikacija u suprotnosti sa zakonskim zahtevima povećava opasnost da nezaslužni pacijenti dobiju ovaj tretman i može se takođe izgubiti efekat pružanja usluga u odgovarajuće vreme.

Preporuka 17

Ministar treba da obezbedi da se prilikom podnošenja i razmatranja aplikacija za MTVJZI ispoštuju zahtevi administrativnih uputstava kako bi zaslužni pacijenti bili korisnici ovih usluga i da bi se postigla svrha tretmana.

Pitanje 18 – Ne opravdavanje sredstava koja su data za MTVJZI – Visoki prioritet

Nalaz Nedostatak poravnanja sa privatnim zdravstvenim ustanovama, i ne donošenje dokaza od strane pacijenata nakon prijema tretmana su uticala na nepotpuno opravdanje za sredstva koja su uplaćena za MTVJZI.

Finansijski poravnanja su izvršena za samo šest (6) od oko 100 privatnih zdravstvenih ustanova. Sa finansijskih poravnanja je rezultiralo da je oko 245,760€ koja se nisu iskoristila za lečenje pacijenata, a zatim su ponovo namenjena za druge pacijente. MZ nema adekvatan mehanizam za sprovođenje finansijskih poravnanja sa privatnim zdravstvenim ustanovama. Uprkos preduzetim radnjama u tom pogledu, mehanizmi koji su postavljeni za poravnanje nisu dovoljni, zbog velikog broja privatnih zdravstvenih ustanova.

Pored toga, Ministarstvo nastavlja da uplate za tretiranje pacijenata van javnih zdravstvenih institucija na osnovu profaktura koje pacijenti donose prilikom podnošenja aplikacije. Ali, nakon lečenja pacijenti ne donose dokaze za prijem usluga i relevantne račune kako bi se opravdali troškovi iako se to zahteva odlukama koja su izdata od strane ministarstva.

Rizik Nepotpuno opravdanje troškova za MTVJZI, i nedostatak finansijskih poravnanja povećava rizik od nepravilnog plaćanja i mogu rezultirati velikim količinama finansijskih sredstava koja se ne koriste u skladu sa odobrenim svrhama.

Preporuka 18 Ministar treba da obezbedi da se subvencije plaćaju na osnovu formalnog sporazuma između MZ i korisnika, gde se pojašnjavaju obaveze obeju strana. Da se izvrše finansijska poravnanja sa privatnim zdravstvenim ustanovama, ako postoje neiskorišćena sredstva, a ako da onda da se ista ponovo odrede.

Pitanje 19 – Isplate za specijalizante sa samo finansiranjem – Visoki prioritet

Nalaz MZ je na osnovu Administrativnog Uputstva br. 09/2013 subvencionisala specijalizante koji su bili na specijalizaciji samo finansiranjem. Osim ugovora za specijalizaciju u Univerzitetском Kliničkom Centru Kosova (UKCK) sa po 40 radnih sati nedeljno kao primarno angažovanje, MZ je preko aneksa ugovora omogućilo specijalizantima da se angažuju sa osam (8) sati nedeljno kao sekundarno angažovanje na nivou primarnog zdravstva. Specijalizanti su na zahtev ministarstva potpisali izjave preko kojih su prihvatili da neće imati dodatog angažovanja. Međutim mi smo našli da je tokom 2016 godine 55 specijalizanata radilo po drugim zdravstvenim institucijama (10) njih na javnom sektoru. Kao rezultat toga budžet ministarstva za 2016 godinu je oštećen za 281,652€. Osim toga, identifikovali smo da im je ministarstvo (po odluci Ministra) isplatilo i po dva dežurstva na koje su prema zahtevima uputstva za specijalističko školovanje 10/2014, specijalizanti obavezni da održe. Vrednost nadoknađenih dežurstava za ovu kategoriju specijalizanata za 2016 godinu iznosila je 86,630€.

Rizik Nedostatak mehanizama za praćenje i verifikovanje prihoda specijalizanata koji su subvencionisani od strane Ministarstva zdravlja rizikuje plaćanje u suprotnosti sa zakonskim propisima i kao rezultat toga i oštećenje budžeta ministarstva.

Preporuka 19 Ministar treba da obezbedi da će se prekinuti finansijska podrška za specijalizante koji su identifikovani da rade u drugim institucijama i treba da razmotri zakonske mogućnosti da zatraži povraćaj sredstava koja su dobijena u suprotnosti sa ugovorima. Takođe, da se u saradnji sa PAK i Trust-om, preduzmu neophodne mere kako bi se na mesečnoj osnovi proverilo da li specijalizanti koji su subvencionisani od strane MZ ostvaruju prihode od drugih institucija.

Pitanje 20 – Subvencionisanje nezaposlenih specijalista i specijalizanata na zahtev Skupštine Kosova – Visoki Prioritet

Nalaz Na osnovu transkripta plenarne sednice Skupštine RK održane 07.14.2016, MZ je počelo subvencionisanje specijalista koji nisu zaposleni u oblasti javnog zdravlja i kao i specijalizanata koji su specijalističkom školovanju peko samo finansiranja u javnim i privatnim zdravstvenim institucijama. Specijalisti su angažovani po ugovoru za određeno vreme, dok su specijalizanti angažovani preko aneksa ugovoru na osnovu AU 09-2013 – o stimulatívnoj šemi za zdravstvene radnike. Specijalizanti su na zahtev ministarstva potpisali izjave preko kojih priznaju da neće imati drugih angažovanja. Ali ministarstvo nije uspeo da proverí da li specijalizanti stiču neke prihode iz bilo koje druge institucije. Mi smo identifikovali su (preko poređenja plata za decembar sa sistema PAK i platnog spiska) da 51 specijalizanata tokom prvog tromesečja

2016. su radili i u drugim privatnim/javnim institucijama (26 od njih na javnom sektoru). Kao rezultat toga, možemo reći da je zbog ovog nadoknađivanja u suprotnosti sa ugovorom budžet ministarstva oštećen u iznosu od 70.000 evra.

Takođe, zapošljavanje specijalista u javnom sektoru zdravstva je praćeno neregularnostima. Cilj je bio da se specijalisti zaposle u javnom zdravstvenom sistemu, a prioritet je angažovanje specijalista koji uopšte nisu bili zaposleni. Mi smo identifikovali da je 34 specijalista koji su angažovani od strane MZ, radilo je u 2016 u javnim institucijama⁵ (15 od njih su nastavili da rade u javnim institucijama i nakon angažovanja od MZ - javne institucije sprovode osnovnu platu dok MZ imala ugovori za određeno vreme. dok su druga dva su radili u sektoru javnog zdravlja).

Rizik

Nedostatak mehanizama za praćenje i proveru prihod od pripravnika/specijalista koji su subvencionisane od strane Ministarstva zdravlja rizikuje plaćanje koje je izvršeno u suprotnosti sa zakonskim propisima i kao rezultat oštećenja budžeta ministarstva. Angažovanje specijalista u suprotnosti sa prioritetima povećava rizik da sigurno specijalista da imaju koristi od oba posla, dok drugi ostaju bez angažovanja.

Preporuka 20

Ministar treba da obezbedi da će se obustaviti finansijska podrška za specijalizante koji su identifikovani da rade u drugim institucijama i da se istraže zakonske mogućnosti da traži povraćaj sredstava dobijenih u suprotnosti sa ugovorom. Takođe, da se u saradnji sa PAK i Trust-om proveriti na mesečnom nivou, ako specijalizanti koji su subvencionisani od strane MZ ostvariti prihod u drugim institucijama.

Što se tiče zaposlenja specijalista, treba osigurati da se prednost daje specijalistima koji nisu uopšte zaposleni, dok specijalisti koji rade i u drugim javnim institucijama treba da određuju primarne i sekundarne plate u skladu sa zakonskim odredbama. Takođe, za specijaliste koji su identifikovani da rade u primarnim zdravstvenim službama, treba razmotriti prekid sporazuma.

⁵ Ne u javnim zdravstvenim institucijama, alu u ostalim institucijama kao što su škole i ostale institucije.

3.1.5 Kapitalne Investicije

Završni budžet za kapitalne investicije iznosio je 8,791,912€. Od toga je tokom 2016-te godine potrošeno 7,146,481€. Ovi troškovi se uglavnom tiču kupovine medicinske opreme, kupovine i izgradnji za ostale budžetske organizacije, servisiranje i održavanje, itd.

Pitanje 21 - Podrška za zajednicu Roma Aškalija i Egipčana (RAE) - Visoki Prioritet

Nalaz U okviru budžetiranih kapitalnih projekata MZ uključuju se i projekat "Podrška zajednice RAE u promovisanju i pristupu zdravstvenim uslugama". Ministarstvo zdravlja je tokom 2016 sa ovog projekta kupila opremu vrednu 14,400€ za Kliniku endokrinologije u UKCK, Biohemijsku opremu vrednu 14,900€, kao i dve (2) stomatološke stolice vredne 17,400€ za GCPM u Obiliću kao predeo koji je najviše naseljen RAE stanovništvom. Na osnovu Strategije za integraciju RAE zajednice i Akcionog plana, ovi troškovi nisu u skladu sa ciljevima i planiranim aktivnostima za podržavane ovog projekta od strane MZ. U akcionom planu za integraciju RAE nisu predviđene aktivnosti vezane za kapitalne investicije, tako da su sredstva namenjena za ovaj projekat slabo budžetirana i potrošena sa kategorije kapitalnih investicija.

Rizik Budžetiranje i trošenje sredstava u suprotnosti sa strategijom i aktivnostima koje su predviđene akcionim planom utiče na ne ostvarivanje ciljeva projekta.

Preporuka 21 Ministar treba obezbedi da će se sredstva koja su namenjena za projekte budžetirati i potrošiti u skladu sa strategijom projekta i sa aktivnostima koje su predviđene akcionim planom, kako bi se ostvarili ciljevi i postigla svrha projekta.

Pitanje 22 – Slabosti u planiranju nabavke i izveštavanja ugovora – Srednji prioritet

Nalaz Planiranje aktivnosti nabavke i izveštaj o potpisanim ugovorima nisu bili potpisani, jer:

- Ugovor “Nastavak Izgradnje Centra Porodične Medicine (CPM) u naselju Bair u Mitrovici – II Faza” u vrednosti od 68,664€ koji je potpisan u junu 2016 godine, nije bio uključen na godišnjem izveštaju o potpisanim ugovorima;
- Ugovor “Izgradnja klinike hitne službe u UKCK” u vrednosti od 8,106,239€ koji je potpisan u maju 2016 godine, nije bio prikazan na godišnjem izveštaju o potpisanim ugovorima. Štaviše vrednost ovog ugovora koja je predviđena planom nabavke bila je 1,543,895€; i
- Za ugovor “Snabdevanje medicinskim aparatima” u NCTK, predviđena vrednost ugovora u planu nabavke je bila 50,000€, a vrednost ostvarenog ugovora je 71,960€. Zbog nedostatka budžetiranih fondova, iskorišćeni su i fondovi sa ostalih projekata kako bi se izvršila isplata.

Rizik Neefikasnost u planiranju aktivnosti nabavke ukazuje na neefikasne kontrole u oblasti upravljanja troškovima koji idu preko nabavke. Neuspeh izveštavanja dodeljenih javnih projekata predstavlja odstupanje od zakonskih procedura i povećava rizik za slabo i netransparentno upravljanje potrošnje javnih sredstava.

Preporuka 22 Ministar i direktor NCTK treba da obezbede mehanizme za jačanje kontrola u oblasti nabavke uključujući i povećanje efikasnosti u planiranju aktivnosti nabavke u odnosu na potrebe i raspoloživi budžet. Da se takođe obezbedi da se svaki dodeljeni javni ugovor prijavi u skladu sa predviđenim zakonskim zahtevima i procedurama.

3.1.6 Zajednička pitanja za robe i usluge i kapitalne investicije

U nastavku su predstavljena zajednička pitanja koja se tiču roba i usluga kao i kapitalnih investicija

Pitanje 23 – Slabo upravljanje ugovorima – Visoki prioritet

Nalaz

Pregled uzoraka je izneo sledeće nedostatke:

- U pet (5) slučajeva (u MZ, KALMS i NCTK) smo zaključili da se menadžeri projekata imenuju samo formalno ali i da oni ne izveštavaju u vezi sa upravljanjem i izvršenjem ugovora što je i njihova zakonska obaveza od trenutka njihovog imenovanja;
- Kod NCTK smo naišli a jedan (1) slučaj gde se servisiranje medicinske oprema naplaćuje po časovima rada. Prijem usluga se ne nadzire/ izveštava od strane menadžera ugovora a isplata se vrši na osnovu izveštaja o servisiranju koji je pripremljen od Ekonomskog Operatera (EO) gde sam operater prijavljuje raden sati koje je potrošio za servisiranje. Nadoknada za jedan sat rada uključuje iznos od 40-50€;
- Takođe i kod NIJZ, potpisan je okvirni ugovor sa EO za servisiranje laboratorijske opreme za period od tri (3) godine u iznosu od 24,905€, a samo mesec dana nakon potpisivanja ugovora potrošeno je 55% njegove vrednosti. Štaviše nedostajali su izveštaji EO u vezi sa servisiranom opremom kao i evidencije u vezi sa nadzorom i potvrđivanjem radova koji su preduzeti od strane Ugovornog Autoriteta. Nadoknada za jedan sat rada uključuje iznos od 469,64€; i
- Utvrdili smo da kod ugovora koju su potpisani za snabdevanja lekovima nisu imenovani menadžeri ugovora koji bi bili odgovorni za izradu plana i za praćenje toka ugovora.

Rizik

Slabosti u upravljanju ugovorima odnosno nedostatak menadžera ugovora i nedostatak izveštavanja u vezi sa realizacijom ugovora, umanjuju sigurnost da se ugovori realizuju u skladu sa predviđenim uslovima i specifikacijama. Ne planiranje dinamike potrošnje može rezultirati sa neefikasnošću u ostvarenju ugovora u odnosu na potrošena sredstva.

Preporuka 23

Ministar i Direktori jedinica u MZ treba da obezbede konsistentno i efektivno poštovanje pravila/procedura nabavke kao i adekvatno upravljanje ugovorima kako bi se obezbedilo postizanje vrednosti za novac koji je potrošen za nabavku. Sistematski nadzor realizacije ugovora bi povećao sigurnost za njihovu realizaciju u skladu sa ugovorenim uslovima.

3.2 Imovina

3.2.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Upravljanje imovinom je važan deo finansijskog upravljanja i kontrole na javnom sektoru. Ovo zahteva postupke kontrole i upravljanja koje potvrđuju postojanje imovine i obezbeđuju tačne i ažurirane podatke u vezi sa imovinom institucije.

Neto vrednost kapitalne imovine MZ koja je prikazana na GFI je bila 3,288,219€. Sa ovoga iznosa 2,903,635€ su bile imovine iznad 1,000€, a 384,584€ su bile imovine sa vrednošću od ispod 1,000€.

Mi smo testirali početno stanje, kupovine tokom godine imovinu uključujući i kapitalne investicije kao i kupovine za opremu u nameštaj ispod 1,000€ sa roba i usluga, kao i ispravnost u evidentiranju imovine koja je na raspolaganju. Izvršili smo takođe i fizički pregled kako bi smo potvrdili postojanost imovine.

Pitanje 24 - Pogrešna klasifikacija imovine na imovinskom registru - Visoki prioritet

Nalaz Prema AU za upravljanje ne finansijskom imovinom, kapitalne imovine koje su u fazi izgradnje a koje još nisu dovršene, trebaju se upisati na kategoriji tekućih investicija i ne trebaju se obezvređiti. Isplate situacija u NIJZ koje su izvršene za kapitalne projekte "Izgradnja IJZ u Uroševcu" u vrednosti od 52,196€ i "Izgradnja IJZ u Gnjilanu" u vrednosti od 182,800€ su upisane na kategoriji Administrativnih Objekata i obezvređeni su iako izgradnja nije u potpunosti završena i nije obavljen tehnički prijem.

Rizik Pogrešna klasifikacija imovine koja je upisana na računovodstvenom registru utiče na ne prikazivanje njihove realne vrednosti na izveštajima imajući u vidu uticaj obezvređivanja i različitih normi u vezi sa različitim klasama imovina.

Preporuka 24 Ministar i Direktor NIJZ treba da obezbede da se sve imovine institucije upisuju po odgovarajućim klasama imovine u skladu sa pravilnikom i zakonodavstvom koje je na snazi kako bi se njihova realna vrednost pravilno prikazala na finansijskim izveštajima.

Pitanje 25 – Slabo upravljanje imovinama ispod 1,000€ - Visoki prioritet**Nalaz**

Na nivou MZ i njenih jedinica, nastavlja se postojanje slabosti u upravljanju ne finansijskim imovinama ispod 1,000€ kao i kod njihovog realnog predstavljanja na GFI. Ove imovine nisu obezvređene kao što se zahteva pravilnikom koji je na snazi i kao posledica toga iznosi koji su predstavljeni na GFI ne predstavljaju njihovu realnu vrednost.

Ne kapitalna imovine i zalihe lekova u NIJZ se ne upisuju na sistemu e-imbina u skladu sa propisom za upravljanje ne-finansijskom imovinom. Podaci o ovim imovinama se vode po pojedinačnim registrima NIJZ i ne podudaraju sa vrednostima ovih imovina koje su prikazane u GFI. Mi smo identifikovali ne registrovanu imovinu koja obuhvata: IT opremu u iznosu od 1,970€; Laura (rampa) na parking u NIJZ u vrednosti od 991€; digitalnu laboratorijsku vagu u vrednosti od 680€; Laboratorijsku opremu u vrednosti od 7,800€ i centrifugu u vrednosti od 990€.

Kod NCTK smo takođe identifikovali ne registrovanu imovinu na sistemu e-imbina koji se primenjuje u ovoj jedinici. Ove imovine uključuju: veš mašinu u vrednosti od 285€; Videofon u vrednosti od 90€ kao i snabdevanje inventarom u vrednosti od 1,690€.

KALMS nije uopšte prikazala na GFI 2016 stanje institucije u vezi imovinom ispod 1,000€. Mi smo identifikovali ne registrovanu imovinu koja uključuje kupovinu 30 računara u vrednosti od 22,400€ od kojih je deset (10) primljeno tokom prethodne godine.

I u ostalim programima MZ, uključujući centralnu upravu i kabinet ministra smo takođe identifikovali imovine koje nisu registrovane na sistemu e-imbina, imovine koje nisu bile registrovane su: mobilni telefon u vrednosti od 800€; nameštaj vredan 950€; dva (2) laptop računara vredna 1,940€; jedan (1) stoni računar vredan 895€ kao i jedan štampač u vrednosti od 300€.

Rizik

Nedostatak tačnih i potpunih registara, ne korišćenje sistema e-imbina i ne primenjivanje obezvređivanja onemogućuje efektivno upravljanje ne kapitalnom imovinom i zalihama i utiče na ne realno prikazivanje njihovog stanja na finansijskim izveštajima.

Preporuka 25

Ministar i Direktori jedinica treba da obezbedi da se upravljanje ne finansijskom imovinom organizacije vrši u skladu sa zakonskim uputstvima te da se preduzmu mere u pravcu obučavanja osoblja i funkcionalizacije sistema e-imbina tamo gde se ne primenjuje. Imovinski registri treba da budu potpun, da sadrže sve elemente kao što je predviđeno relevantnim smernicama kao i da se stalno ažurira u cilju prikazivanja realnog stanja imovine na finansijskim izveštajima.

3.2.2 Potraživanja

Ministarstvo nije uspjelo da prikupi sva potraživanja za koje je pružila usluge. Struktura računa potraživanja se uglavnom sastoji od: kazni sa izvršenih inspekcija, troškova za usluge krvi, higijenske sanitarne inspekcije itd.

Pitanje 26 - Upravljanje potraživanjima u NCTK - Visoki prioritet

Nalaz NCTK ima sporazum sa privatnim klinikama u vezi sa troškovima za usluge o krvi. Najveći deo potraživanja ili oko 70% njih dolazi sa jednog dužnika koji ima dugove koje nije izmireo još od 2013 godine, a pritom isti nastavlja da dobija usluge od NCTK. Vredi naglasiti da smo prilikom analiziranja sporazuma primetili da nisu bili jasno utvrđeni uslovi isplata koje privatne klinike treba da isplaćuju NCTK a nisu ni bile predviđene kazne u slučajevima kašnjenja u izvršenju obaveza. Sa naših testiranja je rezultiralo da NCTK ne izdaje račune u trenutku pružanja usluga prema strankama ali to čini na kraju svakoga meseca pokrivajući sve usluge koje su pružili tokom celog meseca.

Rizik Nedostatak konkretnih mera za prikupljanje računa potraživanja može rezultirati povećanjem ovih računa. Ovo takođe umanjuje i fleksibilnost Ministarstva prema troškovima koji su bili planirani da se finansiraju sa sopstvenih prihoda.

Preporuka 26 Ministar treba da analizira razloge trenda povećanja ovih računa i njihovog netačnog izveštavanja kao i da ojača kontrole za sprečavanje njihovog daljeg povećanja. Trebaju se postaviti adekvatni mehanizmi i da se iskoriste sva sredstva i zakonske mere koje su na raspolaganju kako bi se omogućilo prikupljanje akumulisanih računa.

3.3 Neizmirene obaveze

Izveštaj neizmirenih obaveza prema dobavljačima na kraju 2016 godine je iznosio 2,501,287€. Ove obaveze su prenete na isplatu u 2017 godini. Međutim ovo odražava samo jedan deo budžetskih poteškoća sa kojima se suočava MZ i detaljno je razmatrano u pod-odeljku 1.3.

Preporuke

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

Ovaj Izveštaj je prevod sa originalne verzije na albanskom jeziku. U slučaju nedoslednostiprovladava verzija na albanskom jeziku.

Dodatak I: Pristup i metodologija revizije

Odgovornost Revizora i onih koji su odgovorni za upravljanje su detaljno prikazani u Mišljenju koje je utvrđeno u poglavlju 1.2 ovog izveštaja.

Dok je ključni rezultat našeg rada mišljenje revizije, ovaj izveštaj odražava celovitost našeg rada sa posebnim fokusom i na Pitanja Upravljanja uključujući i Finansijsko Upravljanje i Kontrolu. Ovo poslednje se zasniva u našem širem programu revizije usklađenosti koja se zasniva na riziku.

Opšti sažetak ima za cilj da prikaže glavne nalaze revizije i ključne akcije za koje se Ministar treba osigurati da su preduzete zarad adresiranja identifikovanih slabosti upravljanja/kontrole.

Detaljni izveštaj pruža opširniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na utvrđivanje razloga nalaza revizije i za pružanje odgovarajućih preporuka za njihovo adresiranje. Da bi bio potpuniji, mi smo uključili pitanja koja su identifikovana tokom pred-revizije tamo gde je to bilo relevantno. Naši nalazi su definisani kao:

Visokog prioriteta – Pitanja koja se ukoliko ne adresiraju mogu rezultirati materijalnim slabostima u unutrašnjoj kontroli, i gde će preduzeta akcija pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola; i

Srednjeg prioriteta - Pitanja koja mogu i ne rezultirati materijalnim slabostima, ali gde će preduzeta akcija takođe pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola.

Nalazi koji se smatraju niskog prioriteta su posebno izveštavani finansijskom osoblju.

Naše procedure su uključile pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva i supstancijalne testove kao i pridružene aranžmane upravljanja, samo do one mere do koje se smatraju potrebnim za efikasno izvršenje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao da predstavljaju jednu sveobuhvatan prikaz svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje mogu da se izvrše na sistemima i procedurama koje su funkcionisale.

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Oblik mišljenja

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom mišljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog mišljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije - što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije

bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak III: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine

Komponenta revizije	Date preporuke	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
1. Isticanje pitanja	Ministar treba da obezbedi da je izvršena jedna sveobuhvatna analiza za utvrđivanje razloga za Isticanje Pitanja. Trebaju se na sistematski i pragmatičan način preduzeti akcije za adresiranje razloga kako bi se prevazišle greške u klasifikaciji ne kapitalnih troškova i da se obezbedi tačna procena imovine, zaliha, obaveza i potraživanja			Nisu preduzete mere
1.4 Finansijski Izveštaji	Ministar treba da obezbedi da su postavljeni efektivni procesi da bi se potvrdilo da plan izrade GFI-a za 2016 godinu adresira sva pitanja koja se tiču usklađenosti. To takođe treba da uključujući pregled nacrt GFI od strane menadžmenta, sa posebnim fokusiranjem na oblastima sa visokim rizikom i/ili oblastima gde su u prethodnim godinama identifikovane greške. Izjava od strane GAS i GFS se ne treba dostaviti osim ako su prema nacrt GFI sprovedene sve potrebne kontrole.			Nisu preduzete mere
2.3 Preporuke iz prethodne godine	Ministar treba da obezbedi da je sproveden pregledani plan delovanja, koji tačno utvrđuje vremenske rokove za sprovođenje preporuka GR-a, sa identifikovanim odgovornim članovima osoblja, sa početnim fokusom na najvažnije oblasti.		Ministarstvo je pripremlilo akcioni plan za sprovođenje preporuka NKR-e, međutim nepotpuno adresiranje preporuka je rezultiralo sa nastavljanjem istih slabosti.	

2.4 Kontrolna Lista samo-ocenjivanja	Ministar treba da osigura da je preduzet jedan pregled za dopunjavanje kontrolne liste samo-ocenjivanja te da je obavljeno adresiranje oblasti sa slabostima na pro-aktivan način. treba se primenjivati jedan pregledani mehanizam kako bi potvrdio tačnost kontrolne liste i da se obezbedi prateća dokumentacija		Usvojena je sektorna strategija zdravstva, sastavljen je registar rizika, međutim naišli smo na neke druge slabosti	
2.5.1 Aranžmani odgovornosti	Ministar treba da obezbedi jedan pregled postojećih zahteva odgovornosti kao i izveštavanja prema izvršnim agencijama uključujući efikasnost procesa konsolidacije te da obezbedi poboljšane aranžmane za postizanje specifičnih ciljeva do 1. Oktobra 2016 godine.		U drugoj polovini 2016 je počelo izveštavanje jedinica na nedeljnoj osnovi, ima poboljšanja i kod glavnog finansijskog sistema u vezi sa troškovima i prihodima.	
2.5.2 Upravljanje rizika	Ministar treba osigurati da je razvijen nov pristup upravljanja koji bi adresirao potencijalne rizike za ne postizanje ciljeva MZ-a i da osigura mesečno izveštavanje za sprovođenje zahteva u ovoj oblasti.		Registar rizika je pripremljen ali isti nije odobren od strane menadžmenta.	
2.6 Sistem unutrašnje revizije	Ministar treba da se osigura da nadgleda svakih tri meseca ispunjenje planiranih aktivnosti JUR-a i da se preduzmu pro aktivne akcije u cilju blagovremenog adresiranja devijacije sa plana. Da bi se postigla maksimalna korist od aktivnosti JUR-a, Ministar treba da osigura funkcionisanje Komiteta Revizije. Takođe treba da pregleda i akcije koje su preduzete od strane menadžmenta u vezi sa preporukama unutrašnje revizije.	Da		
3.3 Planiranje i izvršenje budžeta	Ministar treba da osigura najpre korektnu klasifikaciju troškova u budžetskim zahtevima tako da se troškovi mogu realizovati i registrovati na adekvatnim budžetskim kategorijama. To omogućava jasniju predstavljanje u vezi sa prirodom troškova predstavljenih u GFI.			Nisu preduzete mere

3.4 Nabavka	Ministar treba da osigura da je sprovedena unutrašnja revizija za identifikovana pitanja nabavke, u kojima nisu efektivno primenjene pravila i smernice. Na osnovu ove revizije, da se preduzmu potrebne mere koje omogućuju izbegavanje takvih nedostataka u budućnosti.		Uprkos našim preporukama mi nismo primetili da su preduzete konkretne mere za upravljanje ugovorima i izveštavanje od menadžera ugovora.	
3.5 Troškovi koji ne idu preko nabavke	Ministar treba osigurati da se dosledno primenjuju potrebne procedure i politike u slučaju službenih putovanja, uz dokazivanje i tačno opravdanje nastalih troškova i blagovremenog zatvaranja avansa.			Nisu preduzete mere
3.5 Troškovi koji ne idu preko nabavke	Ministar i Izvršni šef KAMPO-a treba osigurati da se sve isplate i troškovi realizuju u skladu sa prethodnim planiranjima, i da se registrišu u skladu sa odobrenim planom računovodstva.			Nisu preduzete mere
3.5.2 Nadoknade (plate i dnevnice)	Ministar i direktor NIJZK-a treba da osiguraju da se sve rukovodeće pozicije održavaju sa punim radnom vremenom i redovnim radnim ugovorima. Ovome treba da prethodi javni oglas razvijen u skladu sa važećim propisima.			Nisu preduzete mere
3.5.2 Nadoknade (plate i dnevnice)	Ministar treba da inicira sveobuhvatan pregled angažovanog osoblja ugovorima o posebnim uslugama da bi tačno odredio potrebe za osoblje u KAMPO, i sve potrebne pozicije se ispunjuju sa redovnom osobljem kroz otvorenog procesa regrutovanja.			Nisu preduzete mere
3.5.2 Nadoknade (plate i dnevnice)	Isplate za odbore i komisije za specifične zvaničnike su u suprotnosti sa zakonodavstvom na snazi jer se ne dozvoljava učestvovanje u više od jednog odbora ili komisije. To može dovesti do nepravilne isplate i eventualnu štetu na budžet. Osim toga angažovanje u odborima/komisijama tokom radnog vremena povećava rizik da građani ne vrše njihove dnevne obaveze kao rezultat angažovanja u ostalim zadacima.			Nisu preduzete mere

3.5.2 Nadoknade (plate i dnevnice)	Ministar zajedno sa generalnim direktorom KUBSK-a treba da razmotri mogućnost da nadoknada za plate i dežurstva tih lekara specijalista obavlja iz budžeta KUBSK-a a ne od strane Ministarstva.		Delimično sprovedena. Dežurstva ne nadoknađuje MZ ali ovi lekari nastavljaju da budu na platnom spisku MZ.	
3.5.2 Nadoknade (plate i dnevnice)	Ministar kroz direktora NCTK-a treba osigurati primenu nadzornih kontrola prema procesu planiranja, usvajanja, evidentiranja i nadoknade dežurstva, kako bi nadoknade bile osnivane na dnevnicima dežurstva. Eventualne promene plana treba da budu unapred odobrene.		Ova preporuka je u procesu sprovođenja.	
3.5.3 Subvencije i Transferi	Ministar treba osigurati da se prekine finansijska podrška za identifikovane specializante koji su koristili u suprotnosti sa sporazumom i da se razmatraju zakonske mogućnosti za povratak sredstava dobijenih u suprotnosti sa potpisivanim sporazumima. Pored toga treba uspostaviti saradnju sa relevantnim institucijama (ATK i Trust) da provere da li ima i ostale specijalizante koji rade / zarađuju prihode u privatnim institucijama i dobili subvencije od MZ-a.		Ministarstvo je preduzelo korake u ovom pravcu međutim to nije bilo dovoljno jer smo tokom ove faze naišli na specijalizante koji rade i kod ostalih javnih institucija	
3.5.3 Subvencije i Transferi	Ministar treba da osigura da se subvencije plaćaju nakon potpisivanja jednog formalnog sporazuma između MZ-a i korisnika, kojim se pojašnjavaju obaveze obe strane. Tokom razvijanja procedure aplikacije i njihovog razmatranja treba poštovati zakonske zahteve. Pored toga, Ministar treba da inicira izradu jednog pravila/uputstva da bi odredio odgovornosti MZ-a i odnose sa privatnim zdravstvenim institucijama specificirajući jasno zahteve za finansijsko izveštavanje i u vezi sa ponuđenim uslugama			Nisu preduzete mere

3.5.3 Subvencije i Transferi	Ministar treba da razmotri mogućnost stvaranja jednog adekvatnog mehanizma koji bi obezbedio subvencionisane lekove postigli kod ciljanih pacijenata. Takođe Ministar zajedno sa AFZ-om treba da povećaju kontrole kako bi osigurali da ugovori za snabdevanje lekovima EL upravljaju na efektivan način i da ima redovno snabdevanje lekovima EL.		Ministarstvo je preduzelo korake za adresiranje ove preporuke, međutim nije potpuno jer smo primetili primere kada je ministarstvo subvencionisalo lekove koji su deo esencijalne liste.	
3.5.3 Subvencije i Transferi	Ministar treba osigurati da subvencionisani programi budu predmet redovnog nadgledanja od strane službenika Ministarstva, kako bi se osiguralo poštovanje zahteva za izveštavanje o načinu korišćenja sredstava. Takođe, da se ne nastavlja sa subvencionisanjem profesionalnih udruženja za KME dok ne opravdaju troškove finansijskih sredstava dobijenih od MZ.			Nisu preduzete mere
3.6 Prihodi	Ministar treba da osigura funkcionalizaciju modula za prihode u okviru Informativnog Zdravstvenog Sistem (IZS), koji bi podržao prikupljanje i upravljanje prihoda. Takođe, izvršni šef KAMPO-a treba osigurati da unutrašnji registri o prihodima budu tačni i da se usaglašavaju sa ISFUK-om. To bi omogućio obelodanjivanje tačnih informacija u GFI.			Nisu preduzete mere
3.7 Imovina i obaveze	Ministar treba da inicira razmatranje kako bi odredio zašto nisu primenjena potrebna pravila i procedure za upravljanju imovine, i da odredi potrebne mere za njihovo bolje upravljanje . Registri imovine treba da se kontinuirano ažuriraju kako bi se obezbedio obelodanjivanje njihove tačne vrednosti u GFI.		Ministarstvo je preduzelo mere za potpuno adresiranje ove preporuke, postavljen je službenik za prijem, upisana je fiksna imovina, međutim teško je proceniti da li je registar potpun.	

3.7.2 Upravljanje lekovima	Ministar treba da traži reviziju kvaliteta informacija o farmaceutskog zaliha i načina korišćenja SUFZ-a, radi utvrđenja potrebnih mera za poboljšanje njihovog upravljanja. Osiguranje tačnih informacija farmaceutskog zaliha omogućava lakše upravljanje i izbegava mogućnost isticanja pitanja ili modifikovanja mišljenja za GFI.			Nisu preduzete mere
3.7.3 Tretiranje potraživanja	Ministar treba da osigura da je preduzet sveobuhvatni pregled što se tiče pristupa prema potraživanjima uz identifikovanja prepreka na poboljšanje nivoa prikupljanja prihoda. Treba održati tačne evidencije u vezi sa računima potraživanja i informacije iz tih evidencija da se obelodanjuju u GFI.		Ministarstvo je preduzelo mere preko privatnog izvršioca za ostvarivanja ne prikupljenih prihoda i primećeno je poboljšanje. Ali u nekim jedinicama nije u potpunosti adresirana.	
3.7.4 Tretiranje dugova	Ministar treba da inicira pregled stanja obaveza, da bi odredio potrebne mere za adresiranje ovog pitanja. Procena obaveza treba da se obavlja mesečno, i isplate da se vrše u skladu sa vremenskim granicama utvrđenim finansijskim propisima.			Nisu preduzete mere

Dodatak IV: Pismo potvrđivanja

PISMO POTVRĐIVANJA

O usklađenosti sa nalazima Generalnog Revizora za 2016 godinu i za sprovođenje preporuka

Za: Nacionalnu Kancelariju Revizije

Mesto i datum: 29.06.2017

Poštovani,

Preko ovog pisma potvrđujemo, da:

- sam primio nacrt izveštaja Nacionalne Kancelarije Revizije o Reviziji Godišnjih Finansijskih Izveštaja Ministarstva Zdravlja, za 2016 godinu (u daljem tekstu "Izveštaj");
- se slažem sa nalazima i preporukama i da nemam nikakav komentar o sadržini Izveštaja; i da
- ću u roku od 30 dana od dana prijema Završnog Izveštaja dostaviti jedan akcioni plan za sprovođenje preporuka, koji će uključiti vremenske rokove kao i osoblje koje će biti odgovorno za njihovo sprovođenje.

v.d. Generalnog Sekretara:

Ardian Mehmetaj

29.06.2017			
21	21.01	811	1

Num. Doku	02	Num. Primit	05-4317
Num. Doku		Num. Primit	
Num. Doku	-1-	Num. Primit	29.06/2017
Prishtinë, 29			

Republika e Kosovës

Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Shëndetësisë - Ministarstvo Zdravstva - Ministry of Health

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm për vitin 2016 dhe për implementimin e rekomandimeve

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Pasqyrave Financiare të Ministrisë së Shëndetësisë (MSH), për vitin 2016 (në tekstin e mëtejme "Raporti");
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për implementimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

Z. Ardian Mehmetaj,

Sekretar i Përgjithshëm i MSH-së

Data: 29 qershor 2017, Prishtinë

